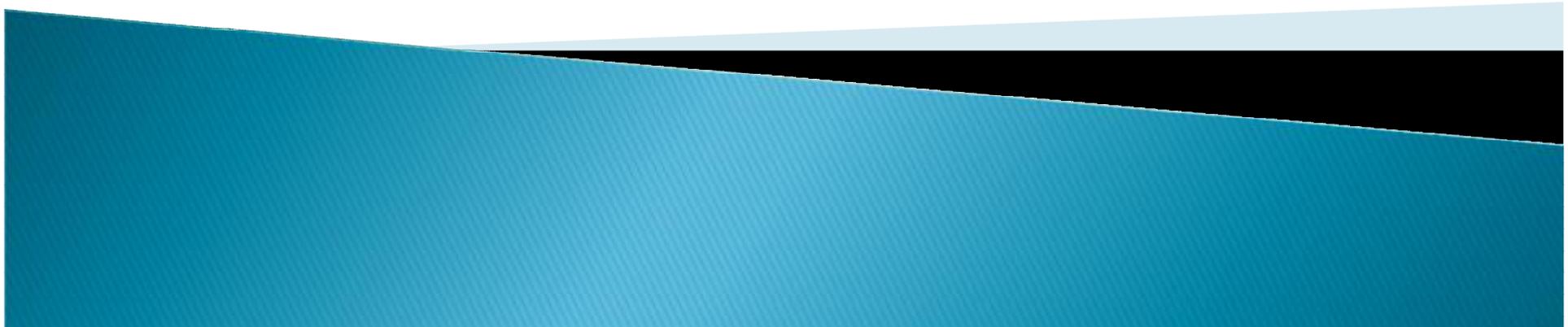

Створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності: питання, які залишились без відповіді

*Богдан Санін
суддя Окружного адміністративного суду м. Києва,
Віце-президент ГО «Асоціація адміністративних суддів»*

1. Чи нова ідея створення ВСПІВ?

Кабінету міністрів України доручено вивчити питання щодо створення спеціалізованого патентного суду.

(указ Президента України №285/2001 від 27.04.2001)

Необхідно створити окремий Патентний суд, який буде розглядати спори щодо інтелектуальної власності.

(Європейська бізнес асоціація, квітень 2008 р.)

Можливість створення окремого суду з прав інтелектуальної власності обговорювалась давно, зокрема, пропонувалось провести широку дискусію щодо даного питання.

(Програма розвитку державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні на 2010 – 2014 роки, затверджена рішенням Колегії Державного департаменту інтелектуальної власності від 14.12.2009 протокол №14).

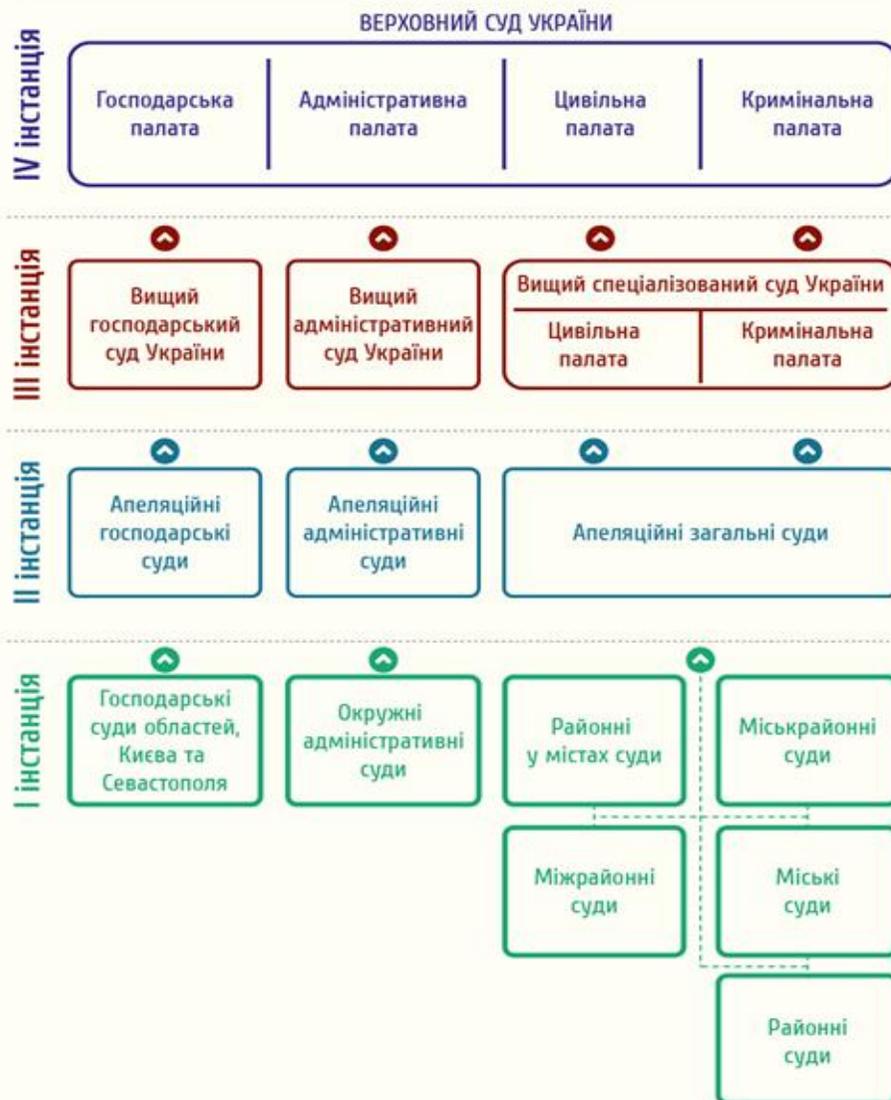
2. Судова реформа – крок до створення ВСПІВ

02.06.2016 прийнято зміни до Конституції України в частині правосуддя та нову редакцію Закону України «Про судоустрій і статус суддів», що передбачають створення вищих спеціалізованих судів (Вищого суду з питань інтелектуальної власності та Вищого антикорупційного суду).

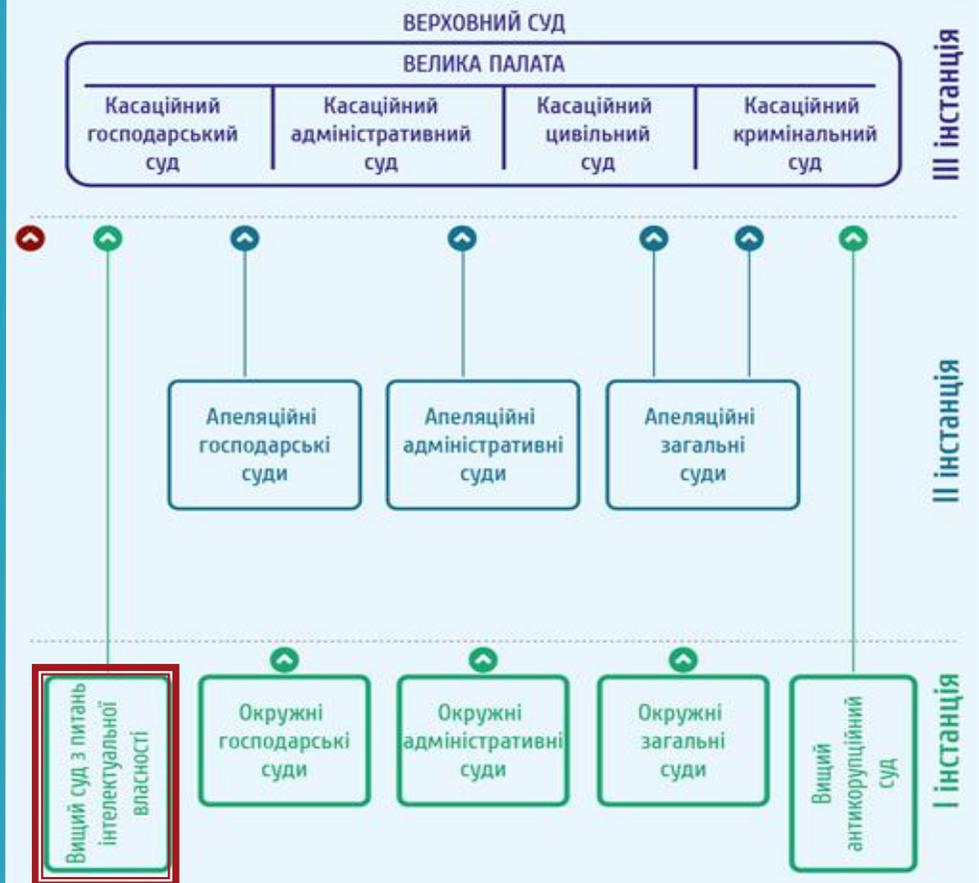
СУДОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ

До реформування

Після реформування

3. Які категорії справ будуть розглядатись ВСПІВ?

- } Як має визначатись юрисдикція спорів, що розглядатиметься ВСПІВ? Які чіткі критерії визначення юрисдикції?
- } Чи відносяться до даної категорії спорів адміністративні спори, в яких відповідачем є суб'єкти владних повноважень, і які раніше частково розглядали господарські або місцеві загальні суди? Хто має розглядати спори щодо протиправності дій, бездіяльності чи рішень Державної служби інтелектуальної власності України та їх працівників? Чи ВСПІВ лише буде розглядатись спори між фізичними особами, юридичними особами? А справи по ст.51-2 КУпАП (порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності)?
- } Чи мають розглядатись ВСПІВ: податкові справи, які пов'язані із рентними платежами, оскарженням наказів на проведення перевірки податковими органами (Податковий кодекс України); щодо штрафів за не зарахування валютної виручки резидентів на їх рахунки в строки (Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті»); щодо рішень митних органів після перевірки дотримання законодавства України з питань захисту прав інтелектуальної власності; щодо оскарження рішення про реєстрацію лікарського засобу, із використанням винаходу?

Тобто, не вирішується проблема юрисдикції спорів у сфері інтелектуальної власності.

4. Який має застосуватись процесуальний кодекс?

- } Будь-який судовий процес має здійснюватись за певним процесуальним кодексом. На даний час, в Україні діють: КАС України, ГПК України, ЦПК України, КПК України, Кодекс України про адміністративні правопорушення.
- } Закон України «Про судоустрій та статус суддів», ні діючі процесуальні кодекси не надають відповіді, яким саме процесуальним кодексом має керуватись ВСПВ, і чи взагалі передбачено керування будь-яким процесуальним кодексом.
- } Опосередковано, а саме через ст.37 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» вбачається, що: у Касаційному господарському суді обов'язково створюються окремі палати для розгляду справ про захист прав інтелектуальної власності; одночасно, в Касаційному адміністративному суді – податків, зборів та інших обов'язкових платежів; про Касаційний цивільний суд – взагалі не визначено категорію спорів, яка має розглядатись.
- } Чи має бути створений та запроваджений окремий «Кодекс інтелектуальної власності»/«Процесуальний кодекс з розгляду справ інтелектуальної власності»?

Залишається не вирішеним питання ведення процесу

5. Питання щодо дотримання положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

ВСПІВ буде здійснювати правосуддя як суд першої інстанції у справах, визначених процесуальним законом.

(ст.32 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»)

Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

(ст.6 Конвенції)

В Законі чітко не визначено, який саме суд має переглядати рішення ВСПІВ як суд апеляційної інстанції, або суд касаційної інстанції. Вирішення даного питання віднесено до процесуального законодавства.

(зокрема, в п.1 ч.2 ст.36 Закону зазначається, що ВС здійснює правосуддя, як суд касаційної інстанції, а у випадках встановлених процесуальним законом, - як суд першої або апеляційної інстанції).

6. Вимоги до суддів ВСПІВ

Суддею Вищого суду з питань інтелектуальної власності може бути особа, яка відповідає одній із таких вимог:

- 1) має стаж роботи на посаді судді не менше **трьох років**;
- 2) має досвід професійної діяльності представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного) щонайменше **п'ять років**;
- 3) має досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва в суді у справах щодо захисту прав інтелектуальної власності щонайменше **п'ять років**;
- 4) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених п.1-п.3 цієї частини, щонайменше **п'ять років**.

(ст.33 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

Суддею апеляційного суду може бути особа, яка відповідає одній із таких вимог:

- 1) має стаж роботи на посаді судді не менше **п'яти років**;
- 2) має науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше **сім років**;
- 3) має досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше **сім років**;
- 4) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених п.1-п.3 цієї частини, щонайменше **сім років**.

(ст. 28 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

Зменшені вимоги до суддів ВСПІВ у порівнянні із суддями апеляційних інстанцій

6. Вимоги до суддів ВСПІВ

- } До ВСПІВ долучають осіб, які мають досвід професійної діяльності представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного). Це є позитивом – підвищення рівня професійності складу суду.
- } Чому особа, яка має досвід професійної діяльності представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного) має право проходити до ВСПІВ, однак не проходить до Касаційного господарського суду, який має розглядати спори з інтелектуальної власності?
- } Можлива ситуація, коли рівень професійний фахівців буде в Касаційному господарському суді, буде менше ніж в ВСПІВ, оскільки в такому суді не буде осіб, що здійснювали професійну діяльність у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного).

7. Технічні питання, щодо функціонування ВСПІВ

Жодного положення в Законі України «Про судоустрій та статус суддів» не зафіксовано:

} Як має наповнюватись штат працівників, строки передачі приміщення, де має виділятися приміщення, який орган та в які строки має передаватися приміщення, в якому саме місті має розміщуватись суд (м. Київ, м. Харків, м. Одеса тощо)?

} Як мають передаватися справи, які вже перебувають на розгляді суддів? В п.24 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про судоустрій та статус суддів» оклад судді вищого спеціалізованого суду визначено на рівні судді суду апеляційної інстанції (*по суті, суддів Вищих спеціалізованих судів прирівняли до суддів апеляції і діє як суд першої інстанції, тому не зрозуміла логіка такої назви ВСПІВ*).

ЯКА Ж ПЕРСПЕКТИВА?
НЕВЖЕ МАЙБУТНЄ ЗНОВУ
ЗА ЗАПЛУТАНОЮ
СИСТЕМОЮ
ЮРИСДИКЦІЙ?

*Без чітких розмежувань повноважень юрисдикції, а також при наявності спорів між юрисдикціями – не буде позитивного ставлення до роботи всього суддівського корпусу!
Страждають люди, які звернулись до суду!*

8. Пропозиції та рекомендації

Аналізуючи норми кодексів та закону щодо визначеної юрисдикції, можливо зробити висновок про їх певну неврегульованість, що буде перешкоджати належному забезпеченню принципу доступності до суду

Який стан на сьогодні?

Що маємо зробити?

- створення єдиної робочої групи, для вивчення питання доцільності запровадження ВСШВ, розроблення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;
- долучити до такої робочої групи діючих суддів;
- спростити та уніфікувати положення щодо визначення юрисдикцій (зокрема і процесуальні кодекси).

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

